

Josep-Lluís Guzman Antich, el músic enamorat de la seva terra

Per Mònica Pagès

Quan un artista ens deixa, la seva obra pren un altre relleu, sembla que s'il·lumini amb tota l'existència que ha traspassat i que es pugui contemplar més clarament l'essència del seu creador. En el cas de Josep-Lluís Guzman Antich, mort el 14 d'abril passat als seixanta-dos anys, la seva música sembla arrelar-se encara més a la terra que sempre va inspirar la seva obra. Una terra pròpia, de vegades idealitzada, sublimada per la poesia i modelada per la seva personalitat de vegades extensa, de vegades rocallosa, com el paisatge de la Noguera, des del poble de Ponts on Guzman va viure una part de la vida i on va retornar a les arrels familiars dels Antich i va cercar les de la seva música, feta de cants populars i del paisatge natural i humà de la Noguera i la Segarra.

Josep-Lluís Guzman vivia la creació com el pagès llaura la terra, amb esforç i amb naturalitat, amb obstinació i perseverança, "*amb el somni de trobar el meu hortus conclusus*", deia. Volia deixar una empremta que fos pròpia, que tingués tots els colors que ell trobava en un camí de cançons, tal com es titula un dels seus cicles d'harmonitzacions de cançons tradicionals de Ponts i de Tiurana que va fer entre el 1993 i el 1996 i que es va enregistrar per a Ars Harmònica l'any 2000. Les conreava en el paper pautat amb la seva capacitat d'ironia i alhora devoció buscant la veritat de l'obra anònima, en l'enamorament incondicional que sentia per la seva terra. No li agradaven les grandiloqüències sonores o les pretensions de l'avantguarda imperant a la segona meitat del segle XX. Més aviat s'hi confrontava amb el seu caràcter sorneguer i alhora irredempt, tot seguint les passes de personalitats com Francesc Alió i el *Cançoner popular de Catalunya*, com Amadeu Vives, Frederic Mompou, Robert Gerhard, Manuel de Falla, Alban Berg o Bela Bartók, de mestres com Manuel Oltra, Josep Soler o Carles Guinovart, i també de la llum musical de *l'Stella splendens del Llibre vermell de Montserrat*, la seva altra font original sonora. La seva evolució estilística, que té una gran versatilitat de gènere i de format, sembla condensar-se en el conreu de la

cançó, fos per a cor, fos per a veu sola, en la qual buscava que tingués la mateixa força espiritual que podia tenir la remor d'un bosc, l'horitzó d'una plana o la dansa del mar. Volia fugir de totes les etiquetes, de totes les convencions, escapar de la seva generació marcada per la dictadura dels "ismes". La seva música podia passar d'una melodia clara a fer un teixit ben tramat de contrapunt, des del poema simfònic fins al quartet de corda. *"Jo sento i escolto el temps musical com un moviment modulant, i per això no m'agrada la música inharmonica, perquè em fa sentir en un planeta estrany, en un lloc on no m'espera ningú"*, deia ell mateix al seu disc *Records i petjades* que va enregistrar el pianista Santi Riu. Els darrers vuit anys Guzman va acabar seguint la seva ànima de cantautor, que expressava amb la guitarra, com va poder fer en el seu treball recent *Parelluna* acompanyat de la cantant Montserrat Seró, amb qui estava fent concerts per moltes poblacions els darrers dos anys.

Fill de Sabadell i del clarinetista Francesc Guzman Aponte, en Josep-Lluís va seguir la nissaga musical de la família, d'orígens valencians, i la petjada del seu oncle guitarrista, Jaume Antich. Va estudiar flauta travessera i va tocar a l'Orquestra de Joventuts Musicals de Sabadell, al Quartet Laietà i també al grup de rock Zarpa. Anys més tard esdevindria un mestre que sempre recordaran els deixebles que van rebre les seves ensenyances al Conservatori de Música de Sabadell, a l'Escola de Música de Ponts i al Conservatori de Cervera, com va ser el cas del director d'orquestra Xavier Puig, amb qui posteriorment compartiria molts concerts, entre els quals el projecte *Ressons de l'Al-Andalus*, amb els seus arranjaments sobre cançons populars de la Catalunya Nova, València i Mallorca que va comptar també amb els de Feliu Gasull i amb la participació de Sílvia Pérez Cruz i el Cor de Cambra de l'Auditori Enric Granados. Un mestratge que també va transmetre al seu fill Francesc, violinista i compositor, que segueix el llinatge musical dels Guzman i que també ha rebut per part de mare, néta de la soprano Conxita Badia i neboda del compositor Narcís Bonet. I entre les classes i la composició, Josep-Lluís Guzman practicava la direcció coral a la Coral Pontsicana, a l'Orfeó de Tremp i a l'Orfeó Artesenc, entre d'altres, activitat que professava religiosament com han fet tants músics il·lustres del nostre país que han necessitat sentir la música per mitjà de la gent més que per mitjà d'un instrument. La seva petjada pel món coral li va merèixer el reconeixement del primer premi de composició de la FCEC el 1995 i tres Premis Ciutat de Reus (1989, 1995 i 1996).

Josep-Lluís Guzman ens deixa una obra prominent en el camp coral, amb harmonitzacions de cançons tradicionals i amb obres pròpies com *Dos poemes de Miguel Hernández*, *Nit de Sant Llorenç*, amb text de Cristina Esteve, o *La rosa marcida*, amb text de Verdaguer. En el camp instrumental, hi trobem les obres per a piano sol *Preludis*, *Camí de cançons* i *Interiors*; per a música de cambra, *Homenatge a Francesc Alió* (també per a piano sol), *Dos poemes d'Emily Dickinson*, *Fantasia sobre el nom de Bach*, *Trio de corda*, *Música per a un estiu*; les obres simfòniques *Cançó de llaurar* o *Els camins del sol* -ambdues estrenades als anys vuitanta per l'Orquestra Ciutat de Barcelona, actual OBC-, les *Confidències a Antonio Machado* sobre un poema de Pere Quart per a soprano i orquestra que va estrenar amb Maria Teresa Garrigosa i la Simfònica del Vallès, la cantata *Els càntics dels càntics* o el *Quartet de corda* que va enregistrar el Quartet Teixidor amb La Mà de Guido el 2015. També ens ha deixat una obra pòstuma, l'obra coral *Tot canta en el món*, amb text d'Apel·les Mestres, l'última que va compondre en record d'Enric Granados i que s'estrenarà aquest maig a Lleida.

Els homes se'n van, però les obres queden, i l'obra de Guzman apareix en el camp de la nostra música com la ginesta que tant li agradava i que creix lliure per donar un color i un perfum esclatants de pura senzillesa.